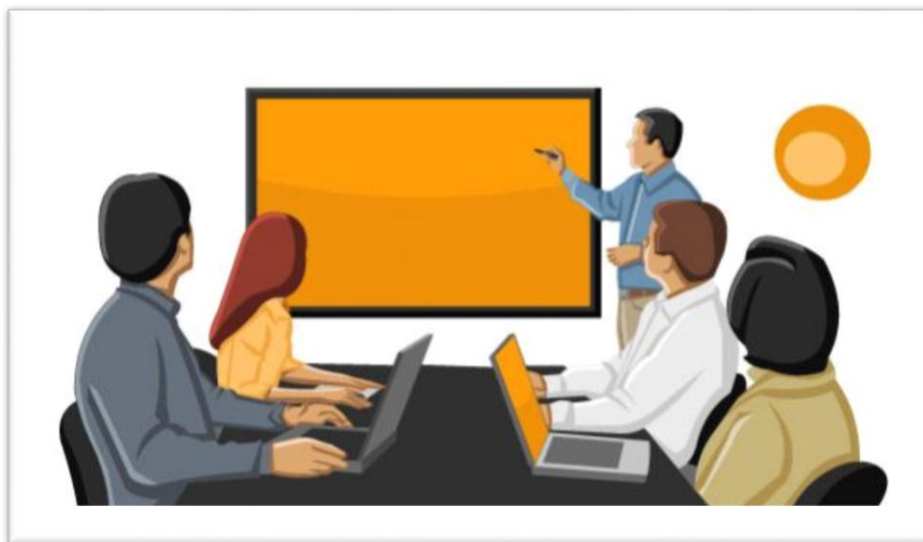

นักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา

❖ การประกันคุณภาพการศึกษาคืออะไร

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance : QA) เป็นระบบในการสร้างความมั่นใจในเรื่องคุณภาพการศึกษาให้นักศึกษา ผู้ปกครองและสังคม โดยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกระดับต้องดำเนินการให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยถือเป็นส่วนหนึ่งในระบบบริหารการศึกษา โดยการประกันคุณภาพการศึกษาแบ่งออกเป็น

- ◆ การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล และพัฒนาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ โดยคณะวิชาจะต้องดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเป็นประจำทุกปี

- ◆ การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล และพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพ และจะดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาทุก ๆ 5 ปี

ทั้งนี้องค์ประกอบคุณภาพการศึกษาภายในประกอบด้วยองค์ประกอบคุณภาพการศึกษา 9 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินการ

องค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมพัฒนานักศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย

องค์ประกอบที่ 5 การบริการวิชาการแก่สังคม

องค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการ

องค์ประกอบที่ 8 การเงินและงบประมาณ

องค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษา

นักศึกษานั้นนับเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะหากระบบการดำเนินการของสถาบันการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่าไร นักศึกษาซึ่งเป็นผู้รับบริการด้านการศึกษาจากสถาบันการศึกษาก็จะได้รับประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้หากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาอยู่ในระดับสูงมากเท่าไร บริษัท องค์กร และหน่วยงานภายนอกก็จะให้การยอมรับมากขึ้นเช่นกัน

❖ บทบาทของนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา

นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาได้ ดังต่อไปนี้

- (1) บทบาทในการศึกษา ติดตาม รับรู้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยและของคณะวิชาทั้งในภาพรวม และในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาโดยตรง ได้แก่ องค์ประกอบด้านการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา
- (2) บทบาทในการให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลย้อนกลับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งสถาบันการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ การให้ข้อมูลกับคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน การประเมินผลการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น การให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดจะเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้พัฒนาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา
- (3) บทบาทในการเผยแพร่และเชิญชวนให้นักศึกษาคนอื่นให้ความสนใจ และให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา

- (4) บทบาทในการสร้างเครือข่ายกับเพื่อนักศึกษาทั้งภายในสถาบันการศึกษาและระหว่างสถาบันการศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษา และกิจกรรมนักศึกษา
- (5) บทบาทในการร่วมกันกำหนดเพื่อสร้างให้เกิดมาตรฐานของการจัดโครงการ/กิจกรรมนักศึกษาในสถาบันการศึกษาของตน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รับโอกาสในการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

❖ ประเภทของกิจกรรมนักศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

กิจกรรมนักศึกษาที่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาส่งเสริมให้มีการดำเนินการ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

- (1) กิจกรรมวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
- (2) กิจกรรมกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ
- (3) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีงแวดล้อม
- (4) กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม
- (5) กิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี (3D) ของรัฐบาล ซึ่งกำหนดกิจกรรมเอาไว้ 3 ประเภท ได้แก่

- (1) กิจกรรมด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย
- (2) กิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม
- (3) กิจกรรมด้านการสร้างภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด

หมายเหตุ : ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถที่จะนำกิจกรรมทั้ง 3 ข้อ ตามตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี บูรณาการ หรือผสมผสานเข้ากับการจัดกิจกรรม 5 ประเภท ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ด้วย

การจัดกิจกรรมของนักศึกษาทุกกิจกรรมต้องจัดทำข้อเสนอโครงการให้ผู้รับผิดชอบอนุมัติ (อาจารย์ที่ปรึกษา ฝ่ายกิจการนักศึกษาของคณะวิชา หรือกองพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย) โดยในโครงการควรมีคำอธิบายเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ประกอบด้วยสาระสำคัญ ได้แก่

- วัตถุประสงค์ของกิจกรรม
- ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของกิจกรรมที่จัด
- ลักษณะของกิจกรรม
- กลุ่มเป้าหมาย
- วิธีการประเมินผลความสำเร็จของการจัดกิจกรรม

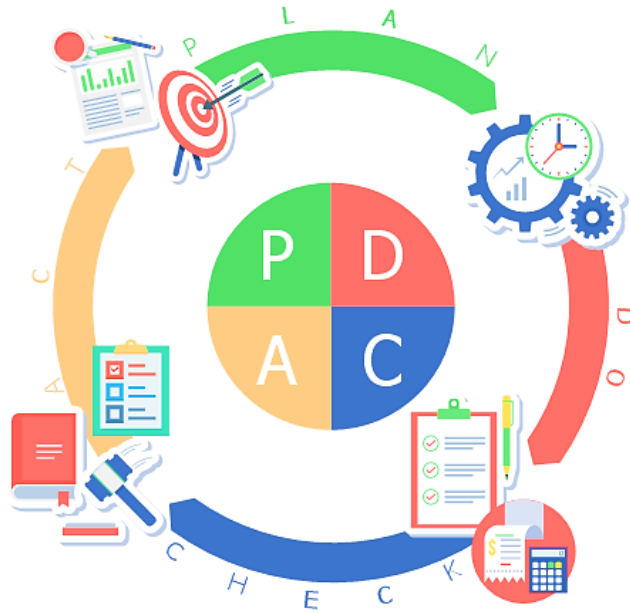
ทั้งนี้ เมื่อมีการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วต้องมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรม และนำผลการประเมินโครงการ/กิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปก่อนหน้านี้มาใช้ประกอบการจัดทำโครงการ/กิจกรรมใหม่

❖ ทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

ทักษะสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษา ได้แก่ **กระบวนการ PDCA** ซึ่งได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1950 โดยศาสตราจารย์ ดับบลิว เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (W. Edwards Deming) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารคุณภาพ ทำให้กระบวนการ PDCA ได้รับการเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “วงจรเดมมิ่ง”

กระบวนการ PDCA นี้ นอกจากจะใช้สำหรับการจัดกิจกรรมนักศึกษาแล้วยังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และใช้กับการทำงานในอนาคตภายหลังจากนักศึกษาสำเร็จการศึกษา เพื่อพัฒนาชีวิตและการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้อีกด้วย

- ◆ กระบวนการ PDCA ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่
 - (1) P คือ การวางแผน (Plan)
 - (2) D คือ การลงมือปฏิบัติ (Do)
 - (3) C คือ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check)
 - (4) A คือ การปรับปรุงแก้ไข/พัฒนา (Act)

◆ **ขั้นตอนการวางแผน (Plan)**

การวางแผนเป็นขั้นตอนเริ่มต้นในการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ และนับเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก หากการวางแผนเกิดความผิดพลาดแล้วการดำเนินงานในขั้นตอนต่อ ๆ ไป ก็จะทำให้เกิดความยากลำบากและก่อให้เกิดปัญหาที่ต้องแก้ไขตามมามากมาย รวมทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินกิจกรรม/โครงการทั้งหมดอีกด้วย

สิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาในการดำเนินการวางแผน ได้แก่

↳ การกำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และผลลัพธ์ที่ต้องการของกิจกรรม/โครงการต้องมีความชัดเจน

↳ มีการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ชัดเจนสามารถวัดได้ ทั้งนี้เป้าหมายหรือตัวชี้วัดความสำเร็จนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ และตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (สำหรับตัวชี้วัดแบบอื่น ๆ นั้นก็เป็นหัวข้อย่อยไปจากตัวชี้วัด 2 ประเภทใหญ่นี้)

↳ มีการกำหนดวิธีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ โดยประเด็นสำคัญที่ต้องคิดพิจารณาในการวางแผนการดำเนินงานคือการกำหนดตามหลัก 5 W 1 H ได้แก่

- What (จะดำเนินการอะไร)
- Where (จะดำเนินการที่ไหน)
- When (จะดำเนินการเมื่อไร)
- Who (จะดำเนินการโดยใคร)
- Why (จะดำเนินการไปทำไม)
- How (จะดำเนินการไปทำไม)

ประเภทของแผนงาน

1. แผนงานตามระยะเวลา
2. แผนงานตามความรับผิดชอบ ได้แก่
 - 2.1 แผนงานส่วนบุคคล
 - 2.2 แผนงานขององค์กรหรือหน่วยงาน
3. แผนงานตามลักษณะการใช้งาน ได้แก่
 - 3.1 แผนงานหลัก (Master Plan) เป็นแผนงานขององค์กร ได้กำหนดเป้าหมายนโยบายวัตถุประสงค์ขององค์กร ทุกหน่วยงานต้องทำตามและเขียนแนวทางการดำเนินงานโดยรวมขององค์กร โดยมีได้กำหนดวิธีการทำงาน
 - 3.2 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) เป็นแผนปฏิบัติงานเฉพาะส่วนเฉพาะงาน หรือเฉพาะกิจที่เขียนขึ้นเพื่อเสริมให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายของแผนงานหลักหรือขององค์กรแผนปฏิบัติการจะมีรายละเอียดมากที่สุดเพราะเป็นแนวทางการดำเนินงานสู่เป้าหมาย
 - 3.3 แผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) เป็นแผนปฏิบัติงานที่เขียนขึ้นอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมิได้คาดหมาย เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือมีเหตุการณ์แทรกซ้อนทำให้ผลงานหรือคุณภาพลดลงหากไม่ทำการแก้ไข
 - 3.4 แผนปรับปรุงงาน เป็นการวางแผนอย่างต่อเนื่องจากการปรับปรุงงานตามแผนงานหลักแล้วพบปัญหาหรือข้อบกพร่อง

- ◆ **ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ (Do)**

การลงมือปฏิบัติตามกิจกรรม/โครงการที่กำหนดเอาไว้ นับเป็นเนื้อหาสาระของการทำกิจกรรม/โครงการ ดังนั้นในการลงมือปฏิบัติต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ให้ดี

➤ ทำการศึกษาแผนการดำเนินงานที่วางเอาไว้ให้แจ่มแจ้ง เพื่อให้เข้าใจวิธีการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งใจเอาไว้

➤ ลงมือปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดเอาไว้ไม่ละเลยหรือดำเนินงานข้ามขั้นตอน

➤ ระหว่างดำเนินการก็ควรที่จะจัดเก็บข้อมูลคุณลักษณะคุณภาพตามวิธีการที่กำหนดไว้

- ◆ **ขั้นตอนการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check)**

ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินกิจกรรม/โครงการ รวมทั้งประเมินผลความสำเร็จของการปฏิบัติงานตามแผนงาน กิจกรรม/โครงการที่กำหนดเอาไว้ ทั้งนี้เพื่อ

➤ ตรวจสอบว่างานที่ได้เป็นไปตามมาตรฐาน เป้าหมายที่กำหนดเอาไว้หรือไม่

➤ ตรวจสอบว่าเกิดปัญหาและอุปสรรค หรือมีแนวทางการดำเนินงานที่ดีอย่างไรบ้าง

◆ **ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข/พัฒนา (Act)**

ขั้นตอนนี้ นับเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ PDCA และเป็นการก่อกำเนิดขึ้นตอนแรก คือ การวางแผนการดำเนินงาน/โครงการในครั้งต่อไป ขั้นตอนนี้ คือ การปรับปรุงแก้ไข/พัฒนา

ขั้นตอนนี้เป็นการนำผลจากการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติงานตามกิจกรรม/โครงการ มาพิจารณาว่ามีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นที่จุดใดของการดำเนินการบ้าง มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง ผลงานที่ออกมาตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้หรือไม่ สามารถทำตามแผนที่วางไว้ได้ครบถ้วนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อพิจารณาสำหรับการจัดทำกิจกรรม/โครงการในครั้งต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิมอีก

การแก้ไขปัญหามันต้องแก้ไขที่สาเหตุ ดังนั้น ถ้าพบความผิดปกติใด ๆ ขึ้นในการดำเนินงาน/โครงการ จะต้องสอบสวน ค้นหาสาเหตุ แล้วทำการหาทางแก้ไขปัญหา นับเป็นการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบ/วิธีการทำงานนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นลำดับ

